

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 7. Utrùm animabus sanctorum clara & intuitiva Dei visio differatur
asque ad diem Judicii, & corporum resurrectionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

videri, quia videatur clarè & intuitivè saltem ut est formalis idea aliquarum creaturarum in particulari. Ex his obiter observa, beatos videre etiam aliqua futura in scientia futuribilibus, quam clarè & intuitivè vident. Quod facillè demonstrari potest per applicationem eorum, quæ pro scientia visionis dicta sunt.

Obj. Relatio transcendentalis ad creaturas repugnat Deo. Ergo malè dicuntur, vel supponuntur omnipotentia, decreta, & scientia divina esse transcendentaliter relativa ad creaturas; & ita nullum est fundamentum asserendi creaturas sive ut existentes, sive etiam ut possibiles, posse videri in Deo, ut medio prius cognito. *R. 1. n.* secundum consequens. Quamvis enim omnipotentia v. g. non esset transcendentaliter relativa ad creaturas possibiles, adhuc tamen creaturæ ut possibiles possent videri in illa prius visa; ad hoc enim sufficeret connexio, quam habet omnipotentia cum creaturis ut possibilibus. Tantam autem, licet non tam necessariam, cum creaturis ut existentibus connexionem habent decreta divina & scientia visionis, propter quam, etiam circumscripto respectu transcendentali, in illis ratione prius visis videri possent creaturæ ut existentes. Adde quod adhuc sit alia ratio specialis scientiæ visionis, nempe quod sit vitalis expressio & formalis idea, & quidem perfectissima, existentiae creaturarum ut actualis & exercitiæ, quam proinde clarè & distinctè videri posse in scientia visionis, clarè & intuitivè visa, minime potest negari.

R. 2. n. ant. obj. Nullam enim in Deo imperfectionem importat relatio transcendentalis ad creaturas. Non enim est relatio effectus ad causam in ullo genere causæ, cum in nullo vero sensu Deus sit propter creaturas: sed est tantum relatio causæ ad effectus, volentis ad volita, & scientis ad scita. *At inquit.* Relatio illa dicit in Deo dependentiam à creaturis. *R.* hoc esse falsum. Quamvis enim Deus non possit non referri transcendentaliter ad creaturas, hoc ipso quod potest illas producere, quod illas vult, & illas cognoscit; nullatenus tamen ab illis dependet, quia neque cognitionem illarum ab illis emendicat, neque vult illas ex aliqua indigentia, sed ex summa propensione, qua, ut summum bonum est, amat se ipsum diffundere, neque debet illis, quod possit illas producere, sed sibi soli, quatenus, ut est primum & supremum Ens, non potest non esse primum efficiendi principium rebus omnibus, & omnium aliorum entium perfectiones omnes in se eminenter & virtualiter præcontinet. Unde respectum illum, quem habet ad creaturas possibiles, talem, ut non modò non possit sine illis perfectè cognosci, sed nec esse, si non essent possibiles, habet, non ex aliqua indigentia, vel dependentia, sed ex abundantia & fecunditate, atque eminentia inscripta, sine quibus repugnat esse primum & supremum Ens.

At inquit. Ergo omnipotentia, voluntas & sapientia divina non sunt attributa absoluta. *R.* non esse attributa absoluta hoc sensu, quod nequidem transcendentaliter referantur ad creaturas; sed alio, nempe quod non habeant inter se aut cum personalitatibus divinis oppositionem relativam, sicut personalitates ipsæ habent inter se. Sed

Nota 1. Beati eò plures vel pauciores creaturas ut existentes vident in Deo, quò plura vel pauciora decreta divina, & perfectius vel minus perfectè scientiam visionis clarè & intuitivè vident. Quod facillè intelligitur ex dictis. Probabiliter autem omnes vident in Deo, 1. mysteria nostræ fidei, quod probari potest ex S. Augustino verbis Resp. 1. laudatis; imò & ex Apostolo ead. Resp. laudato. 2. Cælum, elementa, & præcipuas species rerum naturalium, ut docet S. Thomas pluribus locis. 3. Res, quæ in hoc mundo geruntur, ad ipsos specialiter pertinentes, cum variis futuris contingentibus, ad ipsos pariter pertinentibus, ut docet S. Thomas 3. p. q. 10. art. 2. in O. verbis Resp. 4. laudatis. Quæcumque autem per visionem beatificam cognoscunt, cognoscunt invari-

biliter ab initio sui status beatifici: quia visio beatifica non variatur, sed semper manet eadem.

Nota 2. Creaturæ ut existentes, quatenus videntur in Deo prius viso, videntur tantum indirectè: quia non per se immediatè, sed per aliud & in alio videntur. Utrum autem sic visæ videantur intuitivè, an non, est questio de voce. Nam visio creaturarum ut existentium in Deo, tanquam in objecto ratione prius cognito, non est intuitiva, si ad visionem intuitivam requiritur ut pendeat ab existentia objecti exercitiæ; est verò intuitiva, si, quod melius dicitur, ad visionem intuitivam sufficit, quod repræsentet objectum ut in se est, certificando videntem de existentia objecti actuali & exercitiæ pro ea temporis differentia, pro qua res se ipsa existit.

Nota 3. Patres dicunt creaturas sive ut possibiles, sive ut existentes, videri à beatis in Verbo, non quod non videantur in omnibus personis divinis; nam re ipsa videntur in omnibus, cum videantur in aliquo medio omnibus personis communi; sed 1. quia eatenus videntur in Deo, quatenus Deus est quædam illarum imago, & denominatio imaginis specialiter convenit Verbo: nam vi suæ processionis est formaliter imago Patris. 2. Quia, ut docet S. Augustinus, creaturæ etiam ut existentes videntur in sapientia divina, tanquam in arte, ad illarum scilicet productionem applicata & determinata per decretum divinum: Verbum autem per se primò ex vi suæ originis est sapientia. 3. Quia Verbum, ut per se primò vi suæ originis existens sapientia Patris, per se primò vi suæ originis in se continet, & rationes, seu ideas objectivas, & formales ideas, in quibus juxta eundem Augustinum videntur creaturæ existentes. 4. Denique creaturæ sive possibiles, sive existentes, rectè dicuntur videri in Verbo, quia Verbum vi suæ originis est vitalis expressio omnium, quæ Pater novit, & consequenter vi suæ originis, vitalis imago creaturarum sive possibilium, sive existentium, in qua vitali imagine clarè & intuitivè visa, non possunt non videri à beatis creaturæ, plures scilicet vel pauciores, prout hæc imago clariùs vel minùs clarè ab illis videtur.

ARTICULUS VII.

Utrum animabus Sanctorum clara & intuitiva Dei visio differatur usque ad diem Judicii, & corporum resurrectionem.

Nota. Partem affirmativam tenuit S. Irenæus lib. 5. adversus hæreses c. 31. ubi sic loquitur: *Discipulorum ejus (Christi) anime abibunt in invisibilem locum, definitum eis à Deo, & ibi usque ad resurrectionem commorabuntur: post recipientes corpora, & perfectè resurgentes, hoc est, corporaliter, quemadmodum & Dominus resurrexit, sic venient ad conspectum Dei.* Idem videtur tenuisse S. Hilarius enarratione in Psal. 138. cum ait: *Humana ista lex necessitatis est, ut sepulchris corporibus, ad inferos anime descendant. Quam descensionem Dominus ad consummationem veri hominis non recusavit.* Quibus verbis significare videtur, hanc omnibus hominibus legem à Deo impositam esse, ut eorum animæ post mortem ad inferos descendant, ac proinde illorum, qui in gratia decedunt, animæ descendant in limbum, qui in Scriptura sinus Abraham dicitur, ibique maneat usque ad resurrectionem corporum. Perperam autem videntur mentem ejus interpretari de animabus justorum ante Christi in cælos Ascensionem, quia generaliter loquitur. Irenæo etiam accenseri possunt alii Patres, qui impegunt in errorem Papæ de terreno Christi regno post resurrectionem corporum per mille annos exituro.

Præsentem questionem soluti difficilem judicat S. Augustinus lib. 2. questionum evangelicarum c. 38. ubi loquens de receptione electorum in æterna tabernacula, hoc est, in cælum, sic ait: *Quoniam illa receptio utrum statim post istam vitam fiat, an in fine sæculi in resurrectione mortuorum, atque ultima*

retri-

retributione iudicii, non minima questio est. Neque verò difficultatem solvere existimandus, tract. 124. in Evang. Joannis, cum dicit, quòd Deus beatum Petrum per ingentem martyrii gloriam ab onere ipsius corporis solverit, eique concesserit, quòd Apostolus Paulus se concupisse dixit & scripsit, dissolvi & esse cum Christo. Nam lib. 1. retract. c. 14. hæret adhuc circa questionem hanc, quam magnam esse cenet. Qui hoc, inquit, invenerunt, nempe videre Deum facie ad faciem, ipsi dicendi sunt in beatitudinis possessione consistere, ad quam ducit via fidei quam tenemus, & quo credendo cupimus pervenire. Sed quinam sint illi beatissimi, qui jam sunt in ea possessione, quòd ducit hæc via, magna questio est, non quidem pro Angelis, sed pro animabus iustorum defunctorum, pro quibus eam indecisiim relinquit S. Doctor. Nam sic prosequitur: Et Angeli quidem sancti quòd ibi sint, nulla questio est. Sed de sanctis hominibus jam defunctis, utrum ipsi saltem dicendi sint jam in illa possessione consistere, merito queritur. Jam enim corpore quidem corruptibili, quo anima aggravatur, exuti sunt; sed adhuc expectant etiam ipsi redemptionem corporis sui, & caro eorum requiescit in spe; sed nondum in futura incorruptione clarescit. Sed utrum ad contemplandam cordis oculis veritatem, sicut dictum est, facie ad faciem, nihil ex hoc minus habeant, non hic locus est disputando inquirere. Hic autem manifestè S. Doctor loquitur simpliciter de possessione & visione intuitiva Dei, non de majori vel minori perfectione possessionis & visionis huius. Unde non sunt audiendi, qui dicunt illum dubium tantum fuisse, utrum animæ sanctorum ante corporum resurrectionem, tam perfectè & intensè videant Deum, quam viuentium sunt post resurrectionem corporum, an non. Multò minus audiendi sunt, cum asserunt S. Doctorem dubium suum deposuisse in lib. 2. quest. evangelicarum cap. citato. Nam libri retractationum hoc libro posteriores sunt; & cum sinum Abraham interpretatur secretum Patris, & dicit quòd secretum Patris bene intelligitur, ubi etiam ante resurrectionem iustorum animæ vivunt cum Deo; nihil aliud vult, quam animas iustorum cum Deo esse: quocumque tandem modo sint, si per visionem beatificam, si per aliam specialissimam quidem, sed visione beatifica inferiore unionem & communicationem, in loco illo, in quo sunt & detinentur usque ad resurrectionem corporum, quicumque sit locus ille: Tantò enim, ut ait S. Doctor, *verius ubique est Deus, quanto nullo continetur loco*: proindeque locum illum, in quo sunt animæ iustorum usque ad resurrectionem corporum, rectè dici posse secretum Patris.

S. Bernardus ferm. 3. de omnibus Sanctis, distinguit triplicem statum animarum sanctarum: Primum, quem habent in hac vita mortali; secundum, quem habent post mortem usque ad resurrectionem corporum; tertium, quem post resurrectionem corporum habiturae sunt in æternum, & in quo Deum, ut in se est, clarè & intuitivè videbunt. *Advertistis*, inquit, *tres esse sanctarum status animarum. Primum videlicet in corpore corruptibili, secundum sine corpore, tertium in beatitudine consummata. Primum denique in tabernaculis, secundum in atriis, tertium in domo Dei... In illam beatissimam domum nec sine nobis intrahunt, nec sine corporibus suis: id est, nec sancti sine plebe, nec spiritus sine carne.* Et ferm. sequenti dicit animas sanctas ante adventum Christi fuisse in sinu Abraham, hoc est, in quodam loco obscuro quidem, sed quieto; post Christi verò adventum collocari sub altari Dei, hoc est, admitti in cælum, sed ut solius humanitatis Christi clara & intuitiva visione fruuntur, non fruturæ visione Dei, nisi post resurrectionem corporum. Porro, inquit, altare ipsum, de quo nobis habendus est sermo, ego promeo sapere, nihil aliud arbitror esse, quam corpus ipsum Domini Salvatoris... Interim ergo sub Christi humanitate feliciter sancti quiescunt... donec veniat tempus, quando jam non sub altari collocentur, sed exaltentur super altare... visione utique & contemplatione, non prala-

tionem. Ostendet enim Filius semetipsum, non in forma servi, sed in forma Dei; ostendet etiam nobis Patrem & Spiritum sanctum, sine qua nimirum visione nihil sufficeret nobis. Sensit igitur S. Bernardus animabus sanctis intuitivam Dei visionem differri usque ad finem mundi, & corporum resurrectionem. Et quod in epistola sua ad Fratres de Hybernia S. Malachiam alloquens, dicit: *Abstine tua nunc, o anima sancta, minus efficax æstimeretur oratio, quando præfenti vividius supplicare est majestati, nec jam in fide ambulas, sed in specie regnas*; contrarium non probat. Nam hoc facile intelligitur de visione humanitatis Christi, cui præfentes adiunt animæ sanctorum purgatae, juxta ea quæ ab eodem S. Doctore dicuntur ferm. 3. & 4. de omnibus Sanctis. Cum autem ferm. 19. de variis, de beatis ait: *Hoc jam tertio hauriunt aquas in gaudio de fontibus Salvatoris, & nudis, ut ita dicam, oculis divinitatis intuentur essentiam, nulla corporum phantasmatum imaginatione decepti*; per illud additum diminuens, ut ita dicam, satis apertè significat, sic loqui, non de intuitiva visione, sed tantum de perfectissima quadam cognitione divinitatis, & qualis in hac mortali vita haberi non potest.

In hanc visionis beatificæ dilationem usque ad corporum resurrectionem, animum valdè propensum ostendit Joannes XXII. sed hac de re nihil ab eo definitum suo loco demonstrabitur. Illum porro excusant multa. 1. enim in Scripturis non invenimus clarè animas purgatas statim admitti ad claram & intuitivam Dei visionem. 2. Traditio tunc temporis non erat satis explorata circa hanc materiam, propter hæitationem & diffensionem Patrum inter se. 3. Ecclesia, cuius est Scripturas interpretari, & veras traditiones à falsis discernere, nondum quid de hac controversia sentiendum esset, statuerat. Potuit ergo etiam Pontifex Maximus in re adhuc incerta incertus esse, nondum adhibitis mediis Ecclesiæ & summis ejus Pontificibus à Christo præscriptis ad controversias fidei infallibiliter, ac proinde definitivè terminandas. Aliud autem sentiendum est de iis, qui sententiam Irenæi tuerentur, etiam postquam ab Ecclesia definitivè proscripta est, quique proinde tanquam hæretici rejiciendi sunt, nempe Armeni & Græci schismatici, quorum errorem amplèctitur Calvinus lib. 4. Institut. c. 20.

RESPONSIO.

Animæ Sanctorum, si in corpore, si extra corpus purgatae, absque ulla dilatione fruuntur clara & intuitiva Dei visione. Est de fide.

Prob. 1. ex Apostolo. Nam sic ait ad Philipp. cap. 1. *Coarctor autem es duobus: desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo, &c.* Et 2. Cor. c. 5. *Audemus autem, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præfentes esse ad Dominum.* Sperabat igitur Apostolus se fore cum Christo statim post dissolutionem, & se præfentem fore ad Dominum statim post peregrinationem à corpore, & consequenter se ad claram & intuitivam visionem Dei admittendum statim post mortem, si modò nihil sibi expiandum superesset. Nam dicere quòd speraret tantum visionem humanitatis Christi, nimis violentia interpretatio est, & nullo prorsus fundamento nixa. Quare enim animabus in cælum admissis negaretur visio divinitatis, & sola concederetur visio humanitatis Christi, cum visio divinitatis sit independens à corpore, & i. a animas ad visionem divinitatis elevari extra corpus non repugnet? Alios porro textus, quia minus convincunt, de industria omitimus.

Prob. 2. ex Patribus, & 1. quidem ex S. Cypriano in lib. de exhortatione martyrii in fine, ubi hæc habet: *Quis enim non omnibus viribus elaboret ad claritatem tantam pervenire, ut amicus Dei fiat, & cum Christo statim gaudeat? Ut post tormenta & supplicia terrena, præmia divina percipiat? Si militibus secularibus gloriosum est, ut hoste devicto redeant in patriam triumphantes; quanto potior & major est, devicto diabolo, ad paradisum triumphantes redire?... cohe-*

coheredem Christi fieri, Angelis adaquare? ... Quanta est dignitas, & quanta est securitas exire hinc larum? ... claudere in momento oculos, quibus homines videbantur & mundus, aperire eosdem statim, ut Deus videatur, & Christus? 2. S. Gregorii Nazianzeni in oratione de laudibus S. Basilii, ubi sanctum illum virum in calce sic alloquitur: Nos, posteaquam ex hac vita migraverimus, illic tabernaculis tuis exicipias, ut simul viventes, & sanctam ac beatam Trinitatem, cuius nunc exiguum speciem & imaginem accipimus, purius perfectiusque conspicientes, desiderii nostri finem statuamus. 3. S. Hieronymi v. 19. Psalmi 67. sic interpretantis: Caelorum excelsa confcendens, eos, qui in captivitate diaboli tenebantur, absolvit, ac post se tanquam captivos deductos, aeterna vite restituit. At vita aeterna in clara & intuitiva Dei visione consistit, juxta illud Christi Joanni. 17. Haec est autem vita aeterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. 4. S. Gregorii in lib. 35. Moralium cap. 8. ubi haec scribit: Ante resurrectionem Sancti singulas stolas accipiunt, quia sola animarum beatitudine perficiuntur: in fine autem mundi binas habituri sunt, quia cum mentis beatitudine (quae scilicet in clara & intuitiva Dei visione posita est) etiam carnis beatae gloriam possidebunt.

Prob. 3. ex Pontificibus & Conciliis. Nam 1. Benedictus Joannis XXII. successor, in Extravag. qua incipit, Benedictus Deus, & integra legitur apud Alphonsium de Castro lib. 3. adversus haeres. tit. Beatitudo, haer. 6. expresse definit, animas purgas statim videre divinam essentiam immediate, se bene, & clare, & aperte illis ostendentem. 2. Florentinum unanimi Graecorum & Latinorum consensione in litteris sanctae unionis idem definit disertissimis verbis. Definimus, inquit, illorum (fidelium) animas, qui post baptismum susceptum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam, quae post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exute corporibus, sunt purgatae, in caelum mox recipi, & intueri clare ipsum Deum trinum & unum, sicut est. 3. Tridentinum sess. 25. tanquam certum & indubitatum supponit animas Sanctorum in caelo nunc frui visione beatifica. Nam mandat omnibus Episcopis, & ceteris docendi munus curamque sustinentibus, ut doceant fideles, Sanctos una cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre & illos, qui negant Sanctos, aeterna felicitate in caelo fruantes, invocandos esse impios sentire.

Prob. 4. Ratione. Quia animae impiorum continuò post mortem deruduntur in infernum, ubi patiuntur poenam damni, juxta illud Job. c. 21. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt; & illud Luc. c. 16. Mortuus est dives, & sepultus est in inferno. Ergo à fortiori animae justorum, quibus scilicet nihil purgandum superest, assumuntur in caelum, ut ibi fruatur visione Dei; cui visioni poena damni opponitur. Conseq. bona est. Nam Deus est propensior, vel saltem non minus propensus est ad premiandos justos, quam ad puniendos impios. Unde si non expectat resurrectionem corporum, ut puniat animas impiorum, quamvis non male egerint absque corpore, quare dicitur expectare resurrectionem corporum, ut premiet animas justorum, licet non bene egerint sine corpore? Parum autem adversarios juvaret dicere, animas justorum, quamvis eis visio intuitiva Dei differatur usque ad resurrectionem corporum, non esse tamen sine praemio; quia vel, ut dicit S. Bernardus, jam sunt in caelo, & vident intuitivè humanitatem Christi; vel saltem, ut alii volunt, sunt in sinu Abrahae, hoc est, in tranquillo aliquo loco, ubi jucundissimè, & omnis prorsus doloris expertes, vivunt cum Deo, à quo specialissimè amantur, protegentur, & variis donis liberalissimè afficiuntur. Hoc, inquam, parum juvat adversarios. Nam, Deo ita volente, animae impiorum nunc non solum experiuntur poenam, quae in

damnatione secundaria est, & poena sensus dicitur; sed etiam primariam, quam damni poenam vocant Doctores, & quae in privatione visionis beatificae, & dolore per hanc privationem causato consistit. Ergo animae justorum expiatae nunc non solum praemium aliquod secundarium in beatitudine, sed etiam & potissimum recipiunt primarium, quod in clara & intuitiva visione Dei, & aliis actibus hanc visionem naturali necessitate consequentibus, positum est: siquidem Deus non minus erga justos beneficus est, quam severus erga impios.

Obj. Aliquos Scripturae textus, qui assertioni nostrae videntur adversari. 1. Joannes in Apocal. cap. 6. dicit: Vidi sub altare animas intersectorum propter Verbum Dei, & propter testimonium, quod habebant: & clamabant voce magna, dicentes: Usquequo, Domine, sanctus & verus, non iudicas, & non vindicas sanguinem nostrum? 2. Matth. cap. 20. in parabola operariorum denarius diurnus, quo merces Sanctis in caelo tribuenda significatur, non datur operariis nisi ad vespeream, qua extremum iudicium innui videtur: & c. 25. Christus electos sic in fine mundi allocutus est: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. 3. Apostolus ad Hebraeos c. 11. de Sanctis veteris Testamenti haec scribit: Et hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.

R. ad 1. ex eo nihil sequi pro errore opposito. Nam 1. Joannes quos sub altare viderat, vidit postea stantes ante thronum & in conspectu agni, amictos stolis albis, habentes palmas in manibus, & clamantes voce magna, Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, & agno, ut dicitur cap. sequenti. 2. Animae illae, quas sub altare vidit Joannes, statim acceperunt singulae singulas stolas. Nam loco citato Apostolus continuò prosequitur: Et data sunt illis singulae stola albae, binas in resurrectione corporum, ut ait Gregorius Magnus, accepturis: Unde & distum est illis, ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi eorum, & fratres eorum. Singulae autem stola, quas animae Sanctorum accipiunt, interprete Gregorio Magno, significant gloriam animae, quae in clara Dei visione consistit: binae verò, quas accipient, cum numerus electorum completus erit, gloriam animae & corporis, quae corporis gloria, quam in quatuor doctus Doctores constituunt, videlicet in immortalitate, seu impassibilitate, claritate, agilitate & subtilitate, animae gloriae addetur in resurrectione, juxta illud Apostoli 1. Cor. c. 15. Seminatur (corpus) in corruptione, surget in incorruptione: seminatur in ignobilitate, surget in gloria: seminatur in infirmitate, surget in virtute: seminatur corpus animale, surget corpus spiritale; & illud ad Philipp. cap. 3. Reformabit corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae, secundum operationem, qua etiam possit subicere sibi omnia.

R. ad 2. per vespeream intelligendum esse postremum vitae diem uniuscujusque hominis privati, nisi per denarium diurnum significetur integra merces retribuenda electis; tunc enim per vespeream intelligendus erit finis mundi: quanquam, ut jam observavimus, in parabolis non circumstantiae attendi debent, sed scopus. Quod autem sit in hac operariorum parabola Christi intentum, supra explicuimus. Ex his autem Christi verbis, Percipite regnum, non magis colligi potest animas Sanctorum ante extremum; iudicium non esse in caelo, nec ibi regnare per claram Dei visionem, quam ex aliis eod. cap. Discedite à me maledicti, in ignem aeternum, potest colligi animas impiorum non esse in inferno, nec ibi regnare per clarum Dei sensum & damni cruciari. Itaque cum electis Christus dicit, Percipite regnum, vel loquatur de consummata beatitudine, vel solum intendet declarare omnibus, & confirmare sententiam prius latam in instanti mortis cuiusque electi.

R. ad 3. Quando Apostolus dicit justos, qui vel

sub

sub lege naturæ, vel sub Mosaica fuerunt, non accipiunt re promissionem, aut supplicas esse hæc voces, ante adventum Christi, & ejus in cælos ascensionem, ut innuere videntur hæc verba, *Deo pro nobis melius aliquid providente*: nam Sancti omnes ante adventum Christi, & ejus ascensionem, in limbo fuerunt, ex quo postea à Christoeducti, unà cum illo ascenderunt in cælum, secundum hæc Davidis verba, ab Apostolo laudata Eph. cap. 4. *Ascendens in altum captivam duxit captivitatem*: Sancti verò in lege gratiæ, ubi primum purgati omnino sunt, assumuntur in cælum, ut ibi clara divinitatis contemplatione fruantur: aut Apostolus intelligendus est de re promissione completæ & consummatæ beatitudinis, quæ præter gloriam animæ, corporis gloriam complectitur. Quam interpretationem suggerunt Apostoli verba: non enim dicit, ut non sine nobis bearentur; sed, *ut non sine nobis consummarentur*.

DISPUTATIO VI.

HAnc disputationem majoris claritatis gratia dividimus in plures quaestiones, in quarum prima agemus de existentia scientiae divinae, & ejus dotibus. In secunda, de cognitione Dei circa se ipsum, possibilia, & res aliquando existentes. In tertia, de medio in quo Deus possibilia, & res aliquando existentes cognoscit. In quarta, de cognitione Dei circa futuraabilia, hoc est, ut communis dicitur, circa actus liberos creaturae rationalis sub conditione aliqua futuros, quos, ad vitandam equivocationem, in quonon parum laborant adversarii nostri, aptius futuribiles, quam futuros vocari posse judicamus. In quinta, de scientia media, quam à scientia futuribilium diversam esse adversarii nostri contendunt. In sexta denique, de divisionibus scientiae divinae, & ideis divinis.

Q U Æ S T I O I.

De existentia scientiæ divinæ, & ejus dotibus.

ARTICULUS UNICUS.

Utrum in Deo sit scientia, & qualis sit.

R E S P O N S I O I.

Deus habet scientiam. Est de fide.

D *Prob. 1. ex Scriptis. Nam dicitur Psal. 138. Domine, tu cognovisti omnia. Et Esther c. 14. Domine, qui habes omnium scientiam. Et Rom. c. 11. O altitudo divitiarum sapientie & scientie Dei! 2. Ratione. Nam Deus non potest non habere omnes perfectiones, quæ relucunt in idea entis, quo nihil melius esse & cogitari potest. Talis autem est scientia, quæ est magna perfectio, nec aliam majorem aut æqualem excludit à subjecto suo. Ergo, &c.*

R E S P O N S I O II.

Scientia Dei non est habitus, neque actus à Deo
realiter distinctus.

Prob. Nam si scientia Dei esset habitus, vel esset qualitas simplex, vel aggregatum ex multis speciebus certorum actuum, facilitans ad similes actus. Atqui utrumque repugnat summæ simplicitati divinæ: non enim flare potest cum reali compositione intellectus divini cum qualitate aliqua, vel congerie specierum. Propter eandem rationem scientia Dei non potest esse actus realiter distinctus à Deo, quia realis ejus unio cum intellectu divino impediret summam Dei simplicitatem. Itaque scientia Dei est ipsa Dei substantia, non simpliciter, sed cum addito, nempe Dei substantia se ipsa vitaliter tendens sic; & facilitas, quam Deus habet ad intelligendum, non est habitus realiter superadditus intellectui divino, sed est ipsemet intellectus divinus, ut habet vim intelligendi infinitam.

tam. Nec dic per scientiam divinam responderi, qualis sit Deus. Nam inde sequitur tantum scientiam divinam esse qualitatem metaphysicam, hoc est, esse aliquid conceptum per modum qualitatis. Quod verum est.

R E S P O N S I O I I I .

Scientia divina est absque omni compositione
mentali.

Prob. Nam compositio mentalis consistit in eo quod intellectus distinguit & inaequariter conceptibus apprehendat plures terminos, quorum deinde unum de altero neget vel affirmet per actum judicativum. Atqui talis compositio repugnat Deo, quia dicit actuum pluralitatem & successionem, quæ repugnant ideæ entis, quæ nihil melius esse & cogitari potest; cum excludant aliquid melius, nempe modum intelligendi per unicum & simplicem intuitum. Ergo, &c.

R E S P O N S I O I V.

Scientia Dei non est discursiva. Ita S. Thom. q. 14.
art. 7. in O.

Prob. Nam, ut ait S. Thomas hic, in scientia nostra duplex est discursus: unus secundum successionem tantum, sicut cum postquam intelligimus aliquid in actu, convertimus nos ad intelligendum aliud. Alius discursus est secundum causalitatem, sicut cum per principia pervenimus in cognitionem conclusionum; ita ut cognitio principiorum sit causa cognitionis conclusionum. Atqui neuter concursus convenit Deo. Non primus, Deus enim habet quiddam melius est, & melius est cognoscere omnia simul, quam successive cognoscere. Præterea, cum Deus sit infinite perfectus in genere intelligentis, quia hoc manifestè pertinet ad rationem entis, quod nihil melius esse & cogitari potest, omnino completus est ad simul cognoscendum omne cognoscibile, proindeque non potest non cognoscere simul omne cognoscibile. Unde S. Augustinus lib. 15. de Trinitate c. 14. rectè ait de Patre & Filio in divinis: Omnia, quæ sunt in eorum scientia, in eorum sapientia, in eorum essentia, unusquisque eorum simul videt, non particulatim, aut singulatim, velut alternante conspectu, hinc illic, & inde huc, & rursus inde vel inde, in aliud atque aliud, ut aliqua videre non possit, nisi non videns alia: sed ut dixi, simul omnia videt, quorum nullum est, quod non semper videt.

Denique ita ratiocinatur S. Thomas hîc. Quæ cognoscuntur per unum medium, cognoscuntur simul. Atqui omnia, quæ cognoscit Deus, cognoscit per unum medium, nempe per suam essentiam. Ergo, &c. Multa, inquit, quæ successive intelligimus, si unumquodque eorum in se ipso consideretur, omnia simul intelligimus, si in aliquo uno ea intelligamus, puta si partes intelligamus in toto, vel si diversas res videamus in speculo. Deus autem omnia videt in uno, quod est ipse. Unde simul & non successive omnia videt.

Non etiam secundus discursus convenit Deo. Nam 1. ut ait S. Thomas hic, *secundus discursus præsupponit primum*, Deo repugnantem: procedentes enim à principiis ad conclusiones, non simul utrumque considerant. 2. ut ibidem pergit S. Doctor, *discursus talis*, nempe secundus, *est procedens de noto ad ignotum*. Unde manifestum est, quod quando cognoscitur primum, adhuc ignoratur secundum, & sic secundum non cognoscitur in primo, sed ex primo. Terminus verò discursus est, quando secundum videtur in primo resolutis effectibus in causas, & tunc cessat discursus. Unde cum Deus effectus suos in se ipso videat sicut in causa, ejus cognitio non est discursiva. Ex his autem breviter argumentor. 1. Ille non discurret, qui non procedit de noto ad ignotum. Atqui Deus non procedit de noto ad ignotum: nam procedens de noto ad ignotum, aliquandiu ignorat: ignorantia autem in Deum cadere non potest, quia manifestè repugnat idæ entis, quo nihil melius cogitari potest. Ergo, &c. 2. Ille non discurret, qui semper est in